

ଶବ୍ଦାବଳୀ | Glossary

ଅଙ୍କ: ସଂଖ୍ୟା

Aṅka: Number, Figure

ଅଙ୍କକଷା: ଏକ ଗାଣିତିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ
Aṅkakaṣa: Work out of an arithmetical problem

ଅଙ୍କକୁହୁକ: ଯାଦୁ ଶୈଳୀରେ ଗାଣିତିକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ
Aṅkakuhuka: Resolving any mathematical problem in a magical way

ଅଙ୍କଗଣନା: ସଂଖ୍ୟାର କ୍ରମିକ ଗଣନା
Aṅkagaṇanā: Counting of number from one upward.

ଅଙ୍କଗତି: ଯେକୌଣସି ସଂଖ୍ୟାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶୈଳୀରେ ଗଣନା
Aṅkagati: Movement of numbers in any prescribed order.

ଅଙ୍କପୂରଣ: ପ୍ରଦତ୍ତ ତଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ଅଜଣା ସଂଖ୍ୟାଦ୍ୱାରା ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ପୂରଣ
Aṅkapūraṇa: Filling of an unknown number with the help of given data

ଅଙ୍କଭେଦ: ସଂଖ୍ୟା ଓ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଭେଦ
Aṅkabheda Difference between the numbers.

ଅଙ୍କମନସା: କୌଣସି ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ମନରେ ରଖି ମୂଳ ଅଙ୍କର ସମାଧାନ
Aṅkamanasā: Act of settling a problem keeping a number/matter in mind.

ଅଙ୍କଶାସ୍ତ୍ର: ଗଣିତ ବିଦ୍ୟା
Aṅkaśāstra: Arithmetic.

ଅଙ୍ଗା: ହଜାରେ ଗଜ

Aṅga: *Hajāre Gaja*

ଅଗାଡ଼ି: ଶସହୀନ ଧାନ
Agāḍi: Blighted corn.

ଅଢ଼ା: ପଦାର୍ଥ ମାପ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଧାତବ ପାତ୍ର
Aḍhā: 1. A standard measure of corn, 2. A metal pot used for measuring corn.

ଅଢ଼ାଇ: ୧. ୫
Aḍhāi: Two and half .

ଅବଧାନ: ଚାଟଶାଳୀର ଶିକ୍ଷକ
Abadhāna: 1. Village school master, Astrologer

ଅର୍ଦ୍ଧଚକ୍ରକାର: ବୃତ୍ତର ଅଧା
Ardhacacrakāra: Half of a circle.

ଅର୍ଦ୍ଧଚନ୍ଦ୍ରକାର: ବୃତ୍ତର ଅଧା
Ardhacandrakāra: Half of the size of the moon'

ଆୟ, ଉପାର୍ଜନ, ରୋଜଗାର: ଶ୍ରମ ବାବାଦକୁ ପ୍ରାପ୍ୟ
āya, Upārjana, Rojagāra: Income

ଆୟତନ: କୌଣସି ଏକ ସ୍ଥାନର ପରିସୀମା
āyatana: Dimension of a matter, Length and breadth of a surface, 3. Extent, 4. Boundary

ଆୟତକାର: ସମମାପ ବିଶିଷ୍ଟ ଲମ୍ବ ଓ ପ୍ରସ୍ଥଥିବା ଆୟତନ
āyatakāra: Rectangular

ଉତ୍ତର: କୌଣସି ଏକ ପ୍ରଶ୍ନର ନିଷ୍ପତ୍ତି
Uttarā: Answer

ଉତ୍ତରା: ଉର୍ଦ୍ଧ୍ବଗତି

Uttarā: Descending order.

ଉଭା, ଉଚ୍ଛର୍ଗ: ଉଚ୍ଚତା

Ubhā, Ucharga: Height.

O/ଓ

ଓଜନ: ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ମାପ

Ojana: Weight

ଓଝା: ଗାଁ ଚାଟଶାଳୀର ଶିକ୍ଷକ

Ojhā: Village school teacher.

ଓଡ଼ାଙ୍କ: ମୂଳସଂଖ୍ୟା ସହ ପରବର୍ତ୍ତୀ
ସଂଖ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗ: ଉଦାହରଣ

$୧+୨=୩$, ୩ଓଡ଼ାଙ୍କ, ୨ମେଳାଙ୍କ
Oḍānka: Addition of successive
numbers to a certain original
number. Ex. $1+2=3$. Here 3 is
Oḍānka and 2 is *melānka*

ଓଡ଼ାଙ୍କ ଧରିବା: ଗାଣିତିକ ନ୍ୟାୟରେ ସଂଖ୍ୟା
ସହିତ ଯୁକ୍ତ ସଂଖ୍ୟାର ଫଳ ନିରୂପଣ କରିବା
Oḍānka dharibā: To work out an
addition of successive numbers
in the system of arithmetic
progression.

Ka/କ

କଉଡ଼ି: ମୁଦ୍ରା ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ଏକ ପ୍ରକାର
ସାମୁଦ୍ରିକ ଜୀବର ଚାଣ ଖୋଳପା

Kauḍi: A small marine shell
formerly current as money

କଉଡ଼ିମାଗଣ ଲେଖା: ଟଙ୍କାର ହିସାବ
Kauḍimāgaṇa Lekha:

କରଣ: ତାଳପତ୍ରରେ ଲେଖା ପ୍ରସ୍ତୁତ କାରୀ
Karaṇa: Professional writer who at
times teaches in the villages.

କଡ଼ା: ପଚାଶ ସଂଖ୍ୟକ
kaḍā: Fifty

କଡ଼ାଗଣ୍ଡା: ଟଙ୍କା ନେଣଦେଣର ହିସାବ
Kaḍāgaṇḍā: Mathematical rules
(tables)in which the monetary
transactionsare one starting from
the lowest unit of number one.

କଡ଼ାଗଣ୍ଡା ପଣିକିଆ: ହିସାବ ଶିଖିବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ସାରଣୀ
Kaḍāgaṇḍā paṇkiā: The series of
mathematical tables in which the
students learn by heart various
calculation of shell money (
cowree)

କଳନ୍ତର: ରଣ ବାବଦକୁ ସୁଧ
Kalantara: Interest on money lent

କଳନ୍ତର ମୂଳନାସ୍ତି: ଉତ୍ସ ଅର୍ଥ ନଜାଣି ସୁଧ
ନିରୂପଣ
Kalantara mūlanāstī: Finding of
kakantara not knowing the source
money

କାଟ: ବିକ୍ରୟ କାଳରେ ପଦାର୍ଥ ଉପରେ ଲିଖିତ
ଅର୍ଥରୁ ବିୟୁକ୍ତ ଅଂଶ
Kāṭa: Amount to be deduced from
the market price fixed by the seller

କାଟକରିବା: ପଦାର୍ଥର ଗୁଣ ଓ ଆକାର
ଆଧାରରେ କାଟକୁ ଭିତ୍ତିକରି ମୂଲ୍ୟ ନିରୂପଣ
Kāṭakaribā: To settle down the rate
of any article on the basis of its size
and quality.

କାଟିବା: ବିୟୁକ୍ତ କରିବା
Kaṭiba: curtailment.

କାଣି: ଛଟାଇଙ୍କରେ ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ, ହାତର
କୋହୁଣିରୁ କାଣି ଆଙ୍ଗୁଳି ଟିପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୂରତା
Kāṇi: 1. One fourth of a *chhatnki*,2.
lineal measure from the tip of the
elbow to the end of the little finger.

କାଣିହାତ ନାଳ: କାଣି ଆଧାରରେ ଭୂମିର ମାପ
Kāṇihāta nāla: Rule of extracting
the area of fields by taking the
length and breadth on kani

କିଣାବିକା: ଖରଦି ଓ ବିକ୍ରି
Kiṇabikā: Buying and selling

କୂପନଳ: କୂଅର ଗଭୀରତା ମାପ
kūpanala: Measurement of the
depth of the well.

କୂଟକଯୋଗ: ଛାତର ଉଚ୍ଚତା ମାପ
Kūṭakayoga: 1.Elevation,2. Roof.

କୋଟା: ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପରିମାଣର ଧାନରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ଅନୁସାରେ ପରିମାଣ ହ୍ରାସ
Koṭā: Arithmetical rule to deduce
the quantity of rice from a given
quantity of paddy.

କୋଦଣ୍ଡ, ଧନୁ: ଶର ସଂଧାନ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ଅସ୍ତ୍ର
Kodaṇḍa, Dhanu: Bow

Kha/ଖ

ଖଡ଼ି: ମାଟି ଅଥବା କଳାପଟାରେ ଲେଖିବା
ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଧଳା ପଦାର୍ଥ, ଚକ୍
Khadi: 1. Chalk, 2. A kind of
steatite or soap stone.

ଖଡ଼ିକାର, ଖଡ଼ିରତ୍ନ: ଜ୍ୟୋତିଷ
Khāḍikarā, khāḍiratna: The
astrologer usually teaches in the
village schools.

ଖଡ଼ିଶାସ୍ତ୍ର: ଗଣିତ ଗ୍ରନ୍ଥ
Khāḍiśāstra: Book of Math.

ଖାଣି: ପଦାର୍ଥ ରଖିବାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଖାତ
Khāṇi: Pit where food grains are
persevered., Hole.

ଖାଣିଲେଖ: ଖାତର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
Khāṇi lekha: 1.Measurement
of pit or an expanded hole dug
on the ground to store paddy, 2.
Calculation of grain stored in the
pit.

ଖନ୍ଦା: ଗଣିତ ସମାଧାନପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ସାରଣୀ
Khandā: One column of the
arithmetical multiplication table.

ଖଳା: ଶସ୍ୟ ଅମଳ ସ୍ଥାନ
Khalā: Grain yard.

ଖାତକ: ରଣ ଗ୍ରହଣକାରୀ
Khātaka: Debter.

ଖାତନଳ: ଖାଲର ଆୟତନ ପରିମାପ
Khātānala: Measurement of the
depth or the size of a pit.

Ga/ଗ

ଗଛପୋତାନଳ: ଗଛ ଲଗାଇବା ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ଭୂମିର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
Gachapotānala:
Measurement of a plantation area
or the calculation of numbers of
trees planted on a field.

ଗଜ: ହଜାର ଦଣ୍ଡ
Gaja: *Hajāre Daṇḍa*

ଗଜଦନ୍ତନଳ: ହାତୀଦାନ୍ତ ମାପ
Gajadantanala: Measurement of
the ivory.

ଗଡ଼ଖାଇନଳ: ଉଆସକୁ ଘେରି ରହିଥିବା
ଜଳଖାଇର ମାପ
Gaḍakhāinala: Area of the moat
round the fort or a mount.

ଗଣ୍ଡା: ୪
Gaṇḍa: The aggregate of four.

ଗଭୀରତା: ଖାଲ, କୂଅ ଅଥବା ପୋଖରୀର
ଭିତରକୁ ଯାଇଥିବା ଦୂରତା
Gabhīratā: Depth of a pit/well/pond.

ଗୁଞ୍ଜ: ହିସାବ ଲେଖାଥିବା ପ୍ରମାଣପତ୍ର
Guja: 1. Money bond, 2. settlement
paper in land partition.
ଗୁଣନ: ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନ
Guṇana Multiplication

ଗୁଣଫଳ: ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ସଂଖ୍ୟାର ଗୁଣନ
ନିଃସୂତ ଫଳ
Guṇaphala: result arrived at by
multiplying a number with another.

ଗୋଲାକାର: ବୃତ୍ତାକାର
Golākāra: Circle, Round shape.

ଗୋପୀ ଚୁମ୍ବନ ଲେଖା: ଆରୋହ କ୍ରମରେ
ଗୋପୀମାନେ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିବା ଚୁମ୍ବନର
ହିସାବ
Gopi chumbana lekha: Calculation
of number of kisses the milkmaids
given to Krishna one by one at
descending order.

ଗ୍ରାମଲେଖା: ଗ୍ରାମର ପରିସୀମା/କ୍ଷେତ୍ର ନିରୂପଣ
Grāmalekha: Calculation of the
total area of a village.

Gha/ଘ

ଘନ: କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଘନତ୍ୱ ପରିମାଣ
Ghana: Tripling a certain number.

ଘନତ୍ୱ: କୌଣସି ପଦାର୍ଥର ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ
ମୋଟେଇ ଆଧାରରେ ପରିମାଣ ନିରୂପଣ
Ghanatva: The state of having the
length, breadth and thickness of
any matter.

ଘନତ୍ରିକୋଣ: ପିରାମିଡ୍ ଆକାରର କ୍ଷେତ୍ର
Ghanatrikoṇa: The cube tapering
to a point, Pyramid.

ଘନଫଳ: ଏକ କଠିନ ପଦାର୍ଥର ଘନତ୍ୱ
ନିରୂପଣ
Ghanaphala: Cubic content of a
solid body.

ଘନବୀଜ, ଘନମୂଳ: ପଦାର୍ଥର ଘନତ୍ୱ
ଜାଣିବାପାଇଁ ମୂଳସଂଖ୍ୟା
Ghanabīja, Ghanamūla

ଘନକ୍ଷେତ୍ର: ସମ ଲମ୍ବ, ପ୍ରସ୍ଥ ଓ ଗଭୀରତା ଥିବା
କ୍ଷେତ୍ର
Ghanakṣetra An area having
equal length, breadth and thickness.

Cha/ଚ

ଚଉକ: ଚାରିକୋଣିଆ କ୍ଷେତ୍ର, ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର
Cauka: 1 .A measure of the breadth
of four fingers, 2. A squire

ଚଉକନଳ: ଚାରିକୋଣିଆ କ୍ଷେତ୍ରର ମାପ
Caukanala: Measure of a squire

ଚଉତରା: ଚାରିକୋଣିଆ ପିଣ୍ଡି
Chautarā: squire size raised
platform.

ଚଉତରାନଳ: ଚାରିକୋଣବିଶିଷ୍ଟ ପିଣ୍ଡିର ମାପ
Cautarānala: Measurement of a
squire size raised platform

ଚଉରାନଳ: ଚଉରା ପୂଜା ପାଉଥିବା ପିଣ୍ଡିର
ମାପ

Caurānala: Measurement of a
raised mound / structure/ platform
near the house where the Tulasi
plant is reared and worshiped.

ଚଢ଼ା: ଆଗକୁ ଗତି
Chadhā: Ascending order.

ଚଢ଼ା ଉତ୍ତର: ଆଗ ଓ ପଛକୁ ଗତି
Cadhāutara: Both ascending and
descending order

ଚକ୍ରାବସାଣ: କୌଣସି ଏକ ମନ୍ଦିର ଅଥବା
ଘରର ଭୂମିର ପରିସୀମା ମାପ
Cakadābasāṇa: Measurement of
the total area of the structure of
house.

ଚକ୍ରାକାର: ଗୋଲାକାର
Cakrākāra: Circular.

ଚକ୍ରିବିକ୍ରି, ଚକ୍ରବୃଦ୍ଧି: ମୂଳ ଧନର ଶୁଧ ବାବଦ
ଅର୍ଥ ମୂଳରେ ମିଶି ମୂଳ ନିରୂପଣ ଓ ତା ଉପରେ
ଶୁଧ ହିସାବ
Cakribikri/cakrabṛdhi

ଚତୁର୍କୋଣିଆନଳ: ଚାରିକୋଣିଆ କ୍ଷେତ୍ରର
ଆୟତନ ମାପ
Catukoṇināla: Measurement of a
quadrangular

ଚାଖଣ୍ଡ: ଛୁଡ଼ା ଆଙ୍ଗୁଠିର ଚିପରୁ କାଣି ଆଙ୍ଗୁଠିର
ଚିପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାପୁଲିର ଦୂରତା
Chākhaṇḍa:

ଚାଖଣ୍ଡନଳ: ଚାଖଣ୍ଡକୁ ସର୍ବମୂଳ ଏକକ
ଭାବରେ ରଖି ଭୂମିର ମାପ
Chākhaṇḍanala: Measurement
of a land taking chākhaṇḍa as the
smallest unit of length.

ଚାଟବାଣୀ: ଛାତ୍ରକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର
Cāṭavāṇī: Answer of the student.

ଚାଟଶାଳା: ଗାଁ ସ୍କୁଲ୍
Chāṭasālā: Village school

Chha/ଛ

ଛଟାଙ୍କି: ଏକ ଶେରର ଷୋଳଭାଗରୁ ଭାଗେ
chaṭāṅki: one sixteenth of one sera
(nearly one k.g.)

ଛେଲିଲେଖ: ଛେଲିଙ୍କର ହିସାବ
Chelilekha: Counting the number
of goat sacrificed before the mother
deity.

ଜ/J

ଜମି: ଭୂମି
Jami: Land

ଜମିମାପ: ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭୂମିର ଆୟତନ ମାପ
Jamimāpa: Measurement of the
land.

ଜ୍ୟାମିତି: ଜ୍ୟାମିତି
Jyāmiti: Geometry.

ଟ/Ta

ଟଙ୍କା: ଅର୍ଥ
Tankā: Money

ଟୀକା: କୌଣସି ଗ୍ରନ୍ଥର ବ୍ୟାଖ୍ୟା
Tīkā: Commentry of a text.

ତ/Ta

ତକାର: *Takāra*

ତକାର ଗୁକାର: *takāra gukāra*

ତୁଳାଦଣ୍ଡ: ଏକଶହ ମାଡ଼
Tuladaṇḍa: *Ekaśaha Māḍha*

ତୁଣୀର: ଶରମୁଣା
Tūṇīra A Quiver for arrows

ତ୍ରିକୋଣ/ତ୍ରିଭୁଜ: ତିନି ବାହୁଥିବା କ୍ଷେତ୍ର
Trikoṇa /tribhuja: A tringle

ତ୍ରେଶଲିଖନ ନଳ: ତିନିକୋଣିଆ କ୍ଷେତ୍ରର ମାପ
Traiśalikhana Nala: Measure of a
triangular space

ଦ/Da

ଦଣ୍ଡ: ହଜାରେ ସନ୍ୟ
Danda: *Hajāre Sanya*

ଦରଜି: ପୋଷାକ ତିଆରି କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି
Daraji: Tailer

ଦରଜି ଚାନ୍ଦୁଆ ନଳ: ଚାନ୍ଦୁଆର ଆୟତନ ମାପ
Daraji Chānduā Nala:
Measurement of a awning

ଦୀର୍ଘ ପ୍ରତି ନଳ ଲେଖ: ଏକ ଆୟତନ- ଦତ୍ତ
ଭୂମିର ଲମ୍ବ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ନିରୂପଣ
Dirgha-prati Nala Lekha: finding
of the leangth and breadth of an
enclosure on the basis of its own
total area.

ଦେଉଳନଳ: ମନ୍ଦିରର ଆକାର ମାପ
Deulanala: Measurement of the
size of a temple

ଦେଉଳ ପଥରବସା ନଳ: ପଥରର ମାପ
ଆଧାରରେ ଦେଉଳରେ ବ୍ୟବହୃତ ପଥର
ଖଣ୍ଡର ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ
Deula Patharabasā nala: Finding
out the numbers of stones (as per
the size of each) used in the making
of a temple on the basis of its size.

ନ/Na

ନଳ: ସ୍ଥାନର ଦୂରତା ମାପପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାପର କାଠି
Nala: A rod for measuring
distance

ନଳମାପ: ନଳକୁ ଏକକ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି
କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରର ପରିମାଣ ନିରୂପଣ
Nalamāpa: Measurement of the
total area of any specific land
using nala as unit.

ନଳକରିବ/ନଳଭାଙ୍ଗିବା: ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗାଣିତିକ
ପଦ୍ଧତିରେ ଭୂମିର ଲମ୍ବ ପ୍ରସ୍ଥ ନିରୂପଣ
Nalakariba/bhāṅgibā: The
arithmetical method of finding out
the area of a land measured with a
rod by multiplying the length with
the breadth.

ନଳଭଙ୍ଗାସୂତ୍ର: ଭୂମିର କ୍ଷେତ୍ର ନିରୂପଣ
Nalabhaṅgāsūtra: Principle of
preparing an enclosure or principle
of finding out the length and
breadth of an enclosure on the basis
of its area.

ପ/Pa

ପଚାରିଲା: ପ୍ରଶ୍ନ କଲା
Pachārilā: Questioning

ପତାକାଲେଖ: ପତାକାର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ପ୍ରସ୍ଥ
ନିରୂପଣ
Patākālekha: Finding out the
length and breadth of a flag or the
area of a flag.

ପଥର: ପଥର
Pathara: Stone

ପରିମିତି: ପରିମିତି
Parimiti: Mensuration

ପଳ: ଏକଶହ ତୁଳାଦଣ୍ଡ
Phala: *Ekaśaha Tulādaṇḍa*

ପାଟିଗଣିତ: ପାଟିଗଣିତ
Pāṭigaṇita: Arithmetic

ପାଦ/ପାହୁଣ୍ଡ: ପାଦର ଗୋଲଠି ଠାରୁ ବୁଢ଼ା
ଆଙ୍ଗୁଳି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୂରତା
Pāda/pāhuṇḍa: The length from
the back of the foot to the tip of he
great finger.

ପିଣ୍ଡ: ପଦାର୍ଥର ଘନତ୍ୱ
Pinḍa: Wholeness on any matter.,
Body

ପୁରୁଷ: ହଜାର ପଳ
Puruṣa: *Hajāre Pala*

ପୋଖରୀ: ଜଳାଶୟ
pokharī: pond, Tank.

ପୋଖରୀନଳ: ଜଳାଶୟର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
Pokharīnāla: Measurement of the size of a tank.

ପୋଖରୀପଙ୍କନଳ: ପୋଖରୀରେ ଥିବା ପଙ୍କ ଓ ପାଣିର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
pokharīpankanala: Measurement of the water and mud in a pond.

ପ୍ରତି: ଓସାର
Prati: Breadth.

ପ୍ରତିନାସ୍ତିନଳ: ଏକ ପୋଖରୀର ଓସାର ନିରୂପଣ
Prati-nāstīnāla: Finding out the breadth of a tank.

ପୁଷ୍ପିକା: ପୋଥିର ଶେଷରେ ଲେଖାଥିବା ଏହାର ରଚନାକାଳ ଓ ଲେଖକ ପରିଚୟ
Puspikā: Colophon.

ଫ/Pha

ଫଳ: ପରିଣତି:
Phala: Result

ଫଳା: ବ୍ୟଞ୍ଜନ ବର୍ଣ୍ଣର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ସଂକେତ
Phalā: Sign added to a alphabate to make a dipthong or a compound consonant.

ଫେଡ଼ାମିସା: ଫେଡ଼ାଣ ଓ ମିଶାଣ
Phedāmisā: Process of subtraction and addition

ଫେଡ଼ାଙ୍କ: ଫେଡ଼ାଣ ଫଳ
Phedaṅka: Number comes out through the process of subtraction.

ଫେଡ଼ାଣ: ଫେଡ଼ିବା କାର୍ଯ୍ୟ
Phedāṇa: Act of subtraction.

ବ/Ba

ବଧୂନଳ: ପୋଖରୀର ପାଣିର ଗଭୀରତା ମାପ
Badhīnāla: Measurement of water of a deep tank.

ବାମ୍ଫୀନଳ: କୂଅର ଆୟତନ ମାପ
Bāmphīnāla: Measurement of a well.

ବର୍ଗ:
Barga: A square number.

ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ର: ସମାନ ଲମ୍ବ, ଉଚ୍ଚତା ଓ ପ୍ରସ୍ଥ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର
Bargakṣetra: a Square.

ବର୍ଗମୂଳ: ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ମୂଳ
Bargamūla: Square root.

ବର୍ଗଫଳ: ବର୍ଗମାପରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ସଂଖ୍ୟା
Bargaphala: The square of a number.

ବର୍ଗରେଖା: ଏକ ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ଗୋଟିଏ ପାଖର ମାପ
Bargarekhā: Length of one side of a square

ବର୍ଗୀକରଣ: ଏକ ସଂଖ୍ୟାକୁ ବିଭିନ୍ନ ସଂଖ୍ୟାରେ ବିଭକ୍ତୀକରଣ
Bargīkaraṇa: Dividing a number into different units /numbers

ବର୍ତ୍ତନ: ମୂଲ୍ୟ, ମଜୁରି
Bartana: Wage, Salary

ବର୍ତ୍ତନଲେଖା: ଶ୍ରମିକର ମଜୁରୀ ବାବଦ ଅର୍ଥ ନିରୂପଣ
Bartanalekha: Calculation of the wage of the worker.

ବିଶାଶସ: ଶହେକୋଡ଼ିଏ
Biśāśae: One hundred and twenty.

ବିଷମ ନଳ: ସମାନ ବାହୁ ନଥିବା କ୍ଷେତ୍ରର
ମାପ

Biṣamanala: Measurement of a
land of unequal size side.

ବେଦିଲେଖ: ବେଦିର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
Bedilekha: Measurement of a
raised platform .

ଭ/Bha

ଭରଣା, ଚାଟବାଣୀ: ଛାତ୍ରର ଉତ୍ତର
Bharaṇa, Cāṭabanī: Answer of the
student.

ଭରଣ: ଅଣି ଗଉଣି ପରିମାଣର ପଦାର୍ଥ
Bharaṇa: The quantity of grain of
80 Gauni

ଭାର: ଦୁଇ ଅଙ୍ଗା
Bhāra: Due Aṅgā (*Mahābhārata*:
Karṇaparva)

ମ/Ma

ମଜୁରି: ଶ୍ରମ ବାବଦକୁ ପ୍ରାପ୍ୟ
Majuri: Wage in terms of money
or food grain.

ମଣ୍ଡପନଳ: ଭୂମି ଉପରକୁ ଉଠିଥିବା ପିଣ୍ଡର
ଆୟତନ ମାପ
Maṇḍapanala: Measurement of a
raised platform.

ମଣ୍ଡଳ: ଗୋଲାକାର କ୍ଷେତ୍ର
Maṇḍala: Circle, round shape area.

ମାଗଣ: ରାଜା ଓ ଜମିଦାରମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଜା-
ପ୍ରଦତ୍ତ ଅର୍ଥ ବା ପଦାର୍ଥ
Māgaṇa: Voluntary contribution
made by the subjects to the
zamindars or kings.

ମାଡ଼: ଦଶତୋଳା ପରିମାଣ
Māḍha Standard weight of ten
tola.

ମାଡ଼ୋରି: ଗଣିତ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ପାଇଁ
ସୂତ୍ର ବିଶେଷ
Māḍhori: A set formula for solving
arithmetical problems.

ମାପ: ପଦାର୍ଥର ପରିମାଣ ନିରୂପଣ
Māpa: Measure of a thing /matter.

ମିଶାଣ: ଯୋଗକରିବା
Miśāṇa: Addition.

ମୂଳ: ଉତ୍ସଧନ
Mūla: Root, Base.

ମୂଳଧନ: ଉତ୍ସ
Mūladhanā: Source, Capital.

ମୂଳଭାଗ: ବିଭିନ୍ନ ଗାଣିତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ
କ୍ଷେତ୍ରର ମୂଳରୂପ ନିରୂପଣ
Mūlabhagā: The root of a number
arrived at a self multiplication ,
Cube root.

ମୂଲ: ମୂଲ୍ୟ, ଦାମ
Mūla: Price, Rate.

ମୂଲିଆ ଲେଖ: ଶ୍ରମିକକୁ ଦିଆଯାଉଥିବା
ପାରିଶ୍ରମିକର ପରିମାଣ ନିରୂପଣ
Mūlialekha: Finding out the total
number of labourer employed
based on the basis of wage or the
amount of wages given to the
labourer on the basis of fixed price.

ମେଲାଙ୍କ
Melānka: The number last added to
the last but one total figure to arrive
at the last total, the last number of
which is added to arrive at the last
figure. Example: 10+05 = 15. Here
15 is *Oḍānka* and 05 is *melānka*.

ଲ/La

ଲକ୍ଷ: ଲାଭ ବାବଦକୁ ପ୍ରାପ୍ୟ, ଶେଷଫଳ
Labdha: Earned as profit obtained/
acquired. Quotient

ଲମ୍ବ: ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନର ଦୂରତା
Lamba: Length.

ଲାଭ: ପଦାର୍ଥ କିଣି ଉଚ୍ଚମୂଲ୍ୟରେ ବିକ୍ରିରୁ ଲକ୍ଷ
ବଳକା ଅର୍ଥ
Labha: Profit, Benifit.

ଲେଉଟ ଓଡ଼ାଙ୍କ: ଫେଡ଼ାଣ ମାପ
Leuṭa oḍānka: Calculation in a
returning/descending order.

ଲେଖ: ମାପିବା, ଲେଖିବା, ଫଳ ନିରୂପଣ
କରିବା
Lekha: Writing.

ଶ/Sh

ଶକାବ୍ଦ: ଏକଶହ ବର୍ଷ
śakābdha: Century

ଶାସ୍ତ୍ର: ଜ୍ଞାନ/ବିଦ୍ୟାଗ୍ରନ୍ଥ
śāstra: Book of knowledge, Book
of Principle.

ଶୋଧୁ: କ୍ରମିକ ସଂଖ୍ୟା ନିରୂପଣ ପାଇଁ
ବ୍ୟବହୃତ ଟେବୁଲ୍/ସଂଖ୍ୟାର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ କ୍ରମ ଅଥବା
ନିମ୍ନ କ୍ରମ ନିରୂପଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବହୃତ ଟେବୁଲ୍
śodhi: A table showing the
progressive number (Subtraction
and addition of numbers) from one
to ten. Ex. 0,1,2,3,4,5,6,7,8,9,10/
10 ,9,8,7,6,5,4,3,2,1,0.

ଶ୍ରୁତିଫଳ: ଫଳ,
śrutiphala: Result

ସ/Sa

ସଂଖ୍ୟା: ସଂଖ୍ୟା
Saṅkhyā: Number

ସଂଖ୍ୟାଗଣନା: ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ଧତିରେ ସଂଖ୍ୟା
ଗଣିବା

Saṅkhyāgaṇanā: Counting the
numbers in different method.

ସନ୍ୟ: ହଜାରେ ପୁରୁଷ
Shanya: Hajāre Puruṣa

ସମାନଳମ୍ବାପ: ବର୍ଗକ୍ଷେତ୍ରର ଆୟତନ ନିରୂପଣ
Samanalamāpa: Measurement of a
square.

ସମୟ: କାଳ
Samaya: Time

ସମୟ ଓ ଦୂରତା: କାଳ ଓ ଦୂରତା
Samaya o Durata: Time and
distance.

ସମସ୍ୟା: ସମସ୍ୟା
Samasyā: Problem.

ସହସ୍ରାବ୍ଦ: ଏକ ହଜାର ବର୍ଷ
Sahasrābda: One thousand years.

ସାଧନା: ଫଳ ଲାଭ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ
sāadhanā: Attempt to find out
result.

ସାଧବ, ସାଧୁ: ବଣିକ, ବ୍ୟବସାୟୀ
Sādhaba, sādhu Merchant,
Businessman.

ସାର, ଶେଷକଥା: ଫଳ
Sāra, śeṣakathā: Result.

ସାରଣୀ: ଟେବୁଲ୍
Sārāni: Table

ସୂତ୍ର: ବିଦ୍ୟା ସାଧନପାଇଁ ଅନୁସୂଚିତ ପଦ୍ଧତି
Sūtra: Principle, Method.

ସ୍ଥାପନା: ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବା
Sthāpanā: Putting question.

ହ/Ha

ହରଣ: ହରଣ

Harāṇa: Division.

ହରଣକରିବା: ହରିବା

Harāṇakaibā: to divide

ହରଣଗୁଣନ: ହରିବା ଓ ଗୁଣିବା

Harāṇaguṇana Division and multiplication.

କ/Kshya

କ୍ଷିତି: ପୃଥିବୀ

kṣiti: Earth.

କ୍ଷିତିବଂଶ: ଭବିଷ୍ୟବଜ୍ରା ଓ ଗାଁର ଶିକ୍ଷକ

Kṣitivamśa: A class of astrologers in the state of Odisha who at times teaches in *rural areas*.

କ୍ଷେତ୍ର: ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆୟତନର ଭୂମି

Kṣetra: A space enclosed by lines drawn over a surface, a field.

କ୍ଷେତ୍ରଗଣିତ: ଜ୍ୟାମିତି

kṣetragaṇita: Geometry

କ୍ଷେତ୍ରପରିମାଣ ବିଜ୍ଞାନ: ପରିମିତି

Kṣetraparimāṇavijñānā: Mensuration

କ୍ଷେତ୍ରଫଳ: କୌଣସି ଭୂମିର ଆୟତନ

Kṣetraphalā: Total area of a land.